

DISPVATIO ET AXIOMATA DE VARIIS TENTATIONVM GENERIBVS.

22

QVOD FAVSTVM ET FOELIX SIT.

SEQUENS TENTATIONVM MATERIA, ALIQVOT

Theſibus explicata, publicè ad diſputandum proponetur Ingolſtadij in Schola Theologorum, undecimo Calendarum Nouemb. Suſtinebit eam & pro ſingulari eruditione

ſua tueri conabitur Venerandus & eruditus uir, ingenuarum diſciplinarum Magiſter, & Sacrarum literarum Baccalaureus, D. Ioannes

Pinderus Dillingenſis. Georgio Theandro S.S. Theologia Doctore, & profeſſore ordinario operam ſuam eidem, ſicubi

opus fuerit, non denegaturo, ut qui præſes diſputationis ſit futurus.

PROBLEMA.

CVM Deus tentauerit, non Abrahamum modo, ſed et pleroſq; alios ſanctiſſimos uiros grauiter, et ſcriptura dicat alibi. Tentauit eos Dominus, et inuenit eos dignos ſe: non immerito queri poteſt (inquit D. Auguſtinus) Quomodo hoc uerum ſit, cum dicat in epiſtola ſua D. Iacobus Apoſtolus, quod Deus neminem tentet?

AXIOMATA.

- I Duplex tentandi genus Scriptura uſurpat. Alterum, quo probatur homo, qualis ſit. Alterum, quo prouocatur, ut peccet, & (ut D. Auguſtinus loquitur) quo peccato implicatur.
- II Primum tentandi genus & Deo conuenit, & hominibus: quanquam non ex æquo. Tentat enim homo, ut experimentum ſumat de eo, quod nesciebat antea.
- III Deus tentat, ut probet, ait D. Auguſtinus, uel ut coronet: Quemadmodum D. Ambroſius explicat: qui etiam cum ſit omniſciens, & quem nulla lateat cogitatio, non tentat, ut aliquid cognoſcat, quod ignorarit antea, ſed ut illo tentante, quod in homine occultum eſt, prodatur.
- IIII Quia ſunt in homine occulta ipſi homini, in quo ſunt, ait D. Auguſtinus, & non procedunt, neq; aperiuntur, neq; inueniuntur, niſi in tentationibus.
- V Hoc modo tentauit Deus Abrahamum, Iobum, alioſq; Sanctiſſimos patres, ut fidem ſcilicet illorum, obedientiam, patientiam, ceteraſq; præclaras uirtutes, ceu clariſſima mundi lumina poſteritati intuenda proponeret.
- VI Niſi Deus tentaret Abrahamum, maximam fidem eius totus adhuc mundus ignoraret: Obedientiam quoq; illius, quam nunc non ſine ſtupore admiramur, nesciremus.
- VII Hoc tentationis genus, non eſt, quod quiſquàm metuat, ut quod bonum ſit, & ad primè conducat homini. Quem enim tentat Deus, probat, erudit, fidem & timorem Dei auget, ut ſic probatum tandem quoq; coronet.
- VIII Porro cum caput Geneſeos XXI de tentatione Abrahæ, quod iam publicè enarramus, diſputationis huius occaſionem nobis dederit, ſuit ſanè iuſti Abrahæ tentatio ea grauior & longè maior, quam quæ humano iudicio comprehendendi, penetrari aut uinci queat.
- IX Ratio humana ſtatueret nihil poterat aliud, quàm aut mentiri, & irritam eſſe promiſſionem Diuinam, quæ erat: In Iſaaco uocabitur tibi ſemen: Aut ſi rata foret promiſſio, non eſſe mandatum Dei, ſed Satanae potiùs inſidias, & Suggeſtionem, ut Iſaacus iuguletur.
- X In hac lucta Abrahamus, poſthabita ratione humana, oculos mentis per fidem in Deum coniecit, credens quod Deus filium etiam immolatum uitæ reſtituere poſſit, qui mundum hunc ex nihilo creaffet: Quemadmodum epiſtola Ebraeorum clare docet. Neq; enim dubitauit Abrahamus, quin reddi ſibi poſſit filius imolatus, qui dari potuit non ſperatus, ait D. Auguſtinus.
- XI Cum Deus uota ſibi offerri cupiat, non crudeliter coli (ait D. Auguſtinus) & pugnet cum ipſa pietate ex Diametro quodammodo, ut iubeatur filius trucidari à parente, adeo etiam ut non facile credi queat, Deum imperare parricidium, qui prohibeat homicidium, ſuit ſanè Abrahamus adeo certus inibi de uerbo Dei, & diuinitus edoctus, ut dubitare non poſſet, quin hoc eſſet mandatum Dei, non antiqui ſerpentis dolus.
- XII Multi hoc iuſti Abrahæ exemplum, in imolandiſ libris ſequi tentarunt, ut teſtatur cultus Moloch Et Dauid inquit: Imolauerunt filios ſuos & filias ſuas Dæmonijs &c. Sed quia uerbo Dei duce caruerunt, grauiffimè peccauerunt, & immanis ſuperſtitionis reos ſe fecerunt.
- XIII Quamuis autem cædes innocentis pugnet cum lege nature, & Decalogus prohibeat homicidium, multo magis ſcilicet parricidium, lumen tamen prophetiæ clariùs eſſe ſolet, et multo illuſtrius lumine nature: & ut legiſlator ſuperior eſt lege à ſe condita, ita euenire ſolet nonnunquam, & certæ poſſunt eſſe cauſæ, cur legiſlatori liceat ſoluere legem ſuam.
- XIIII Præterea cum ſemel moriendum ſit omnibus hominibus, id quod inobedientiæ protoplaſti acceptum ſerimus, adeo ut nemo quantumlibet iuſtus etiam à communi hac lege eximatur, non fuit ſanè ita innocens Iſaacus coram Deo, quin exigere poſſet ab eo illud mortis debitum: Ut qui ſit uitæ & mortis Dominus, & à quolibet repetere poſſit debitum mortis, ubi, quando & quomodo uoluerit.
- XV Iam altero tentationis genere inſenſiſſimè nos oppugnant, & ſine intermiſſione etiam, humani generis hoſtes, Diabolus, Mundus & Caro, ut peccato implicent, fidem in nobis obruant, & timorem Dei perdant.
- XVI Hoc pacto Deus neminem tentat: id quod Apoſtolus Iacobus dicere uoluit: Cum enim natura bonus ſit, ut malis tentari non poteſt, ita nec ipſe quemquam tentat: ut qui ſit, eodem Apoſtolo teſte, ἀπειράτος κακῶν.

- XVII Diabolus quamuis ad omne peccati genus prouocet, cumprimis tamen ad peccata ſpiritus, cuiusmodi ſunt inuidia, ſuperbia, hereſis, blaſphemia, deſperatio. Caro, ad luxum, ocium, ignauiam, uenerem. Mundus ad honores, pompas, & omnis generis ſeculi laſciuias & uanitates.
- XVIII Ut hoſtis internus, familiaris, & quem nobiſcum ſemper circumferimus nocentior eſt & difficilius uincitur eo, qui extrinſecus & aperto Marte nos inuadit, ita grauioribus ſunt titillationes carnis: Hæc enim interius nos oppugnant de noſtro contra nos roboratur.
- XIX Eſt carni, & mundo ſua non deſunt illecebræ & perſuaſiones, quibus hominem capiant & inſcent, originem tamen trahunt ex ipſo malorum omnium incentore & authore Diabolo, qui protoplaſtos eo miſeriæ detruxit, ut hinc ſecuta ſit uitiorum miniſtra, mala illa carnis concupiſcentia, & omnis generis mala infinita, qui rectè proinde & propriè ab Apoſtolo uocatur tentator, cum inquit. Ne fortè tentauerit uos is qui tentat.
- XX Nemo quidem à Deo petere debet, ut tentationibus prorsus careat: quoniam & illa mala tentatio eſt, ait D. Auguſtinus, nullam habere tentationem, interim tamen orare iubemur à Chriſto aſidue ne inducamur in tentationem: hoc quod intelligitur non ut non tentemur omnino, ſed ne, uel nos conſentire ſinat tentationibus Deus: uel in tentationum periculis, nos ſuo deſtituat auxilio.
- XXI Quando omnis uita noſtra militia eſt ſuper terram, ut rectè interpres noſter RAB Ebraicum reddidit, proſecto tentationibus omnino carere non poſſumus. Eſt enim mundus interdum & caro conquieſcant, Diabolus tamen ex propoſito, atq; adeo perpetuò nos infeſtat, & ne ad minimum quidem temporis momentum à nobis recedit: qui tamen, niſi ille, qui tentatur locum dederit, inanis & irridendus repellitur.
- XXII Proinde tentatio, niſi ei conſentiat, non habet peccatum, ſed materia eſt exercendæ uirtutis, & adipiſcendæ coronæ præſertim cum Apoſtolus pronunciet, Neminem coronatum iri, niſi legitime certauerit.
- XXIII Qui perfecti fuerint, ut in quibuſignis Charitatis non facile à uento tentationis queat extingui, orent cum Dauide. Proba me Domine, & tenta me, ure renes meos, & cor meum. Dicant item cum D. Auguſtino. Domine hic puni, ure, ſeca, ut in æternum parcas. Nam de ijs loquitur D. Iacobus. Pro gaudio (inquiens) ducite fratres mei, ſi in uarias tentationes incideritis.
- XXIIII Sed cum in hoc certaminis genere pugna admodum & robuſtus ſit hoſtis: Mars quoq; anceps, proinde qui probe nouerint imbecillas uires ſuas, non petant cum hoſte conſerere manus: neq; in hac ancipiti pugna uires ſuas tentationibus experiri, quæ tamen ſi eueniant præter uoluntatem, æquo animo ſerantur, & ita decertetur aduerſus eas, ut tandem glorioſius reportetur triumphus.
- XXV Licet Diabolus ex inimicitijs, quæ iam olim in Paradifo Deus conſtituit inter mulierem & ſerpentem, & ſemen utriuſq; tam atroci & fatali nos odio proſequatur, ut nunquam non inſidias ſtruat, & nos in uniuerſum perditos cupiat omnes: Fidelis tamen Deus, qui fregerit potentiam eius, & non ſinat nos tentari ultra uires noſtras ſed faciat etiam cum tentatione prouentum, ut poſſinus ſuſtinere.
- XXVI Porro inuidia motus eſt Diabolus, ut hominem fraudibus ſuis circumueniendum deiiceret, ne poſſet aſcendere eo per obedientiam humilitatis, unde ipſe corruerat per ſuperbiam. Vidit enim & inuidit, ait D. Bernhardus. Et Scriptura. Inuidia (inquit) Diaboli mors intrauit in orbem terrarum.
- XXVII Præceſſit autem in animo hominis elatio quædam, per quam Diaboli ſuggeſtioni conſenſit, & exinde ſecutum eſt peccatum illud inobedientiæ, ut contra præceptum ederet de fructu uetito, hinc & peccati poenæ, & uitæ huius miſeriæ innumere, in quas homo per Diaboli tentationem detrufus eſt.
- XXVIII Permiſit Deus hominem tentari, quem ſciuit caſurum: quia non eſſet laudabile homini, ſi ideo bene uiueret, quia nemo male uiuere ſuaderet. Et eſt multo glorioſius non conſentire, quam tentari non poſſe.
- XXIX Cum enim Deus reliquerit hominem in manu conſilij ſui, poterat nimirum non niſi uolens uinci. Diabolus autem poterat uinci etiam nolens. Sic enim Deus, res quas condidit, adminiſtrat, ut eas proprios motus agere ſinat, ait D. Auguſtinus.
- XXX Præuidit etiam Deus, quid boni de malis eſſet facturus: Et ideo permiſit hominem tentari, ut ex lapſu eius maiora eliceret bona, inter quæ præcipuè ſunt, paſſio Chriſti, martyrum agones & triumphus, uirginum coronæ, & id genus aliorum ſanctorum præmia, quæ non niſi ſtrenuè pugnantibus debentur. Congruerat etiam Diuinæ iuſtiæ, ut non daret præmium ante laborem & uictoriam.

Ingolſtadij, Anno à Chriſti natalibus M. D. LVII.

